



UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**PAssio d[omi]ni nostri Jesu christi se||cu[n]dum serie[m]
quattuor Euangelistaru[m]: per que[n]da[m] || fratrem
ordinis minorum de obseruantia:|| acurratissima opera:
deuotissimaq[ue] ex||positione ...**

[Basel?], 1510

De captiuitate christi Jesu

urn:nbn:de:hbz:466:1-30822

Passio domini

Operatione sp̄s sancti de purissima Maria. id est de purissimis immacu-
laris et mundissimis guttulis sacraei sanguinis intemerate et p̄cellse glori-
ose virginis Marie. vt P̄tamasceus in suo. iij. dicit. et sicut magister sen-
tentiarum in. iij. dist. iij. Et ideo q̄to xp̄us dñs a natura nobilior purior sin-
cerior delicatior. et in omnibz sensibz dispositior fuit cunctis ceteris hominibz
tantū q̄dlibet tormentū in sua p̄ciosa carne causabat valde maiorem dolo-
rem q̄ in alio humano corpe qualicūqz. Qū ergo tormenta christo illata fu-
erūt nō pauca aut parua. sed multa et magna nimis. constat q̄ in eo intensi-
simum causabant dolorem. Ideo ipse dicit per p̄phetam **Trenor. p̄mo. O**
vos omnes qui transitis per viam attendite et videte si est dolor similis li-
cut dolor meus. In q̄bz quidē verbis christus hortatur omnes fideles ad
diligenter inspiciendū oculis cordis. et deuote meditandū magnitudines
et grauitatē sue passionis. tam quo ad tristitiaz interiorē. q̄ quo ad do-
lorem exteriorē. et ipsius excessum super omnes huius temporis passiones.
Sed qz eandem passionem sponte sustulit ex obedientia paterna et p̄ salu-
tate et redemptione nostra. ideo dicit per p̄phetā **Oblatus est. qz ipse voluit**
Que fuerūt verba in principio posita

De captiuitate christi Iesu

Quātum igitur ad primū
vt premisi q̄ velim primo dicere de christi captiuitate. ideo
incipiam passionem eius s̄m Iohannem. cui alie euangeli-
ste p̄sentunt dī. prout etiā incipit beatus Augustinus. **In die iouis ve-**
nerūt discipuli ad ihm dicentes Ubi vis paremus tibi comedere pascha
Tūc misit petrū et iohānem dicens eis ecce introeūtibz vobis in ciuitatē
occurrerit hō amphorā aque batulans. sequimini eū in domū in quā intrat
et dicite patrifamilia domus. Magister dicit temp⁹ meū. p̄pe est apud
te factio pascha cum discipulis meis. Et ipse demonstrabit vobis cenacu-
lum grandē stratum. et illuc parate. Et fecerūt discipuli sicut p̄cepit illis
iesus. et parauerūt pascha. Vespere autē facto venit iesus cum duodecim
scz māducans seorsum in vna mensa. Et dixit illis iesus. desiderio deside-
ro hoc pascha manducare vobiscum anteq̄ patiar. Amen dico vobis qz
ex hoc nō manducabo illud donec impleatur in regno dei. Et edentibz ill-
lis dixit Amen amen dico vob qz vnus ex vobis me traditur⁹ est. Et cō-
tristari valde ceperūt singuli dicere. Nūquid ego sum domine. Qui respon-
dīt. Qui intingit mecum manū in parapside hic me tradet. Respondens
autē iudas qui tradidit eū dixit. Nūquid ego sum rabbi. Respondit ihs
Tu dixisti. Verū tamen filius hominis vadit sicut scriptum est de eo. ve-
rum autem homini illi per quem tradet. Bonū erat ei si natus non fuisset hos-
mo ille. Petrus autē insinuauit iohāni vt quereretur quis ille esset. Et re-
spondit iesus iohanni recumbenti super pectus domini iesu. Ille est cui in
unctum panem porrexero. quem tradidit iude dicens. Quod facis fac ei.
tus. Ubileo papa in sermone de passione domini. Dominus inquit ies-
us notam sibi proditoris sui consentiā monstrauit nō asp̄era nec asp̄erra

Iesu christi

Impium increpatione confundens. sed leui et tacita ammonitione conu-
niens ut facilius corrigeretur penitendo quem nulla deformasset abiectio.
Cur infelix iuda tanta benignitate non vteris. Ecce parcat ausibus tuis do-
minus. Et nulli te nisi tibi indicat christus. Non nomen tuum nec persona des-
regitur. sed veritatis et misericordie verbo cordis tui tamen archana tanguntur.
Non apostolici ordinis honor. nec sacramentorum tibi promissio dene-
gatur. Redi in integrum et deposito furore respice. Clementia mutat. sal-
lus pullat. ad vitam vitam te reuocat. Ecce immaculati et innocentes com-
discipuli tui ad significacionem facinoris expauescunt. et omnes sibi non edite
impietatis aurore formidant. Contristati enim sunt non de conscientie reatu. sed
de humane mutabilitatis incerto. timentes ne nimis verus esset quod in
se quisque nouerat quod ipsa veritas preuidebat. Tu autem abuteris domi-
ni patientia in hac trepidatione sanctorum. et abscondi te tua te credis au-
dacia. Addis impudenciam sceleri. nec signo euidentiore terreris. Cum enim
se alij a cibo in quo iudicium dominus posuerat continerent. tu manu non re-
trahis a parapside qui animum non auertis a crimine. Secutum itaque est
ut cum traditori suo dominus. manifestius designando panem intinctum por-
rexisset. totum iudam dyabolus occuparet. et quem malignis cogitatio-
nibus obligarat. iam in ipso impietatis opere possideret. Corpore enim tamen cum
cenantibus recubebat. mente autem sacerdotum inuidias. restitum falsitatem
et furorem imperite plebis armabat. cena facta. et pedum lorione celebra-
ta. sacramentorum suscepto. atque sermone deuotissimo pleno amore diuino
quem post cenam ad discipulos fecit. **L**eo papa. Nullo dominus pau-
re ex iude traditione turbatus. sed de sola redimendorum salute sollicitus
omne temporis spacium quod a persecutorum vacabat incursum mysticis
sermonibus sacratibus doctrine impendit. **C**onpleto. perpetrataque oratione
ad patrem pro discipulis. Cum iam esset nox egressus domum cum dis-
cipulis suis duxit eos extra ciuitatem hierusalem. et venit cum ipsis in
villam que dicitur getsemani trans torrentem cedron. in monte oliueti.
Est vallis que vocatur cedron propter multitudinem cedrorum que
ibi nascuntur. per quam vallem fluebat torrens de duobus montibus. scilicet
de monte syon. et de monte oliueti. vbi erat ortus in quem introiit ipse do-
minus et discipuli eius secundum consuetudinem. Eundem enim ortum sepius cum
discipulis suis introierat ad instruendum et consolandum eos. In quo
quidem orto espi voluit secundum Achunum. ut ostenderet quod venerat satisfacere
pro peccatis primorum parentum. id est ut peccatum quod in orto pa-
radysi commissum fuerat deleteret. **P**aradysus enim ortus deliciarum interpre-
tatur. **S**equitur in Iohanne. Sciebat autem Judas proditor qui tra-
debat eum locum illum. eo quod frequenter. id est sepe Iesus conuenerat illi
hic cum discipulis suis. Maxime circa solennitatem paschalem aliqua ma-
gna docturus. **U**bi Leo papa. Diuino inquit intelligimus dispositum
esse consilio ut sacrilegi iudeorum principes et impij sacerdotes qui seuiens
diuinitatem. in occasiones sepe quesierant. non nisi solennitate paschali ex-
ercendi furoris sui acceptarent potestatem. **P**ortebat enim ut manifeste
implerentur effectum que diu figurate fuerunt. promissa mysterio. ut oues
significatiuam ouis vera remoueret. et vno expletur sacrificio variarum

Passio domini.

differentia victimarū. Nam omnia illa que de immolatōe agni p̄ Moyse fuerāt instituta xpm̄ p̄phetauerūt et xpi occisione p̄pe nūciauerūt. Et ergo vmbre cederent corpi et cessarēt imagines sub p̄sentia v̄itatis. antiq̄ obler uantia nouo excludit sacramēto. hostia in hostiā transit. sanguis sanguis auferit. et legalis festiuitas dū mutat implet. **¶** In dū scribas et seniores populi ad impietatis p̄ciliū pontifices p̄gregauerūt. oim̄q; animos sacerdotum cura admittendi in iesum sceleris occupassz ipsi se doctores legis lege priuauerūt. et spontaneo defectu ritus sibi patrios sustulerūt. **¶** Tūc dē illis iesus. inquit **Barth** et **Marcus**. **¶** Q̄es vos scandalū patiemini. **¶** **Lyra**. i. ruina facietis in p̄ctm̄. in me. i. recedētis a me p̄pter timore humanū in ista nocte. **¶** Scriptū est em̄. **¶** Percutiā. i. p̄cuti p̄mittā. pastorē. i. ch̄ristū iesum. qui p̄cussus est a deo p̄ p̄missione. a iudeis p̄ illusionem. a gentib; p̄ flagellatōem et. et dispergentur oues gregis. i. discipuli ex timore fugient. **¶** Postq; aut̄ surrexero. p̄cedā vos in galilea. **¶** **¶** Hoc addit ad p̄solatōez eoz. vt qui audita eius morte erant desolati. audica eiudē iesu futura resurrectōe essent aliquatiter p̄solati. **¶** Et subaudit. **¶** Nō solū p̄mittit eis v̄isionem suā in futura beatitudine. et in loco multū distāti. sed p̄p̄inqua etiā regione. scz in galilea. **¶** R̄is aut̄ petrus. qz ceteris feruētior ait illi. **¶** Et si oēs scandalizati fuerint in te. ego nuq; scandalizabor. quasi dī. **¶** Si oēs discipuli te dereliquerint et a te fugerint ego te nuq; derelinquā. sed tibi semp v̄iliter astabo. **¶** Sequitur in **¶** Luca. **¶** Sic aut̄ dñs Symoni. i. petro. **¶** Symon symon ecce sathanas. scz qui saluti aduersat̄ experit̄ vos. **¶** Alterus maḡgnus. **¶** Hoc est tentādi potestātē iam in vos a deo obtinuit. vt cribzaret id est purgaret sicut triticū. a quo p̄ cribz sordes et palee separantur. et ita separatus fuit p̄dicoz ab alijs. qz. vt **¶** Lyra dē. **¶** Judas remāsit dyabolo ad penā eternā. Alij vero apli transierūt ad gloriā. **¶** Ego aut̄ rogauī p̄ te vt non deficiat fides tua. scz finaliter. **¶** Et tu aliquādo conuersus. scz de peccato ad gratiā p̄firma fratres tuos. i. exemplo tue penitentiē. **¶** Forta. ne de venia desperent. vt dē glosa interlinearis. **¶** Sequitur in **¶** Luca. **¶** Qui. scz petrus dixit ei. **¶** Dñe tecū paratus sum. et in carcerē et in mortē ire. **¶** **¶** Lyra. **¶** Hoc dixit ex feruore. et confidens de sua p̄stantia et virtute. **¶** Ideo p̄sequēter ih̄s predicens sibi suam infirmitatem ait illi. **¶** Amen dico tibi. qz in hac nocte anteq; gallus bis cantet. inquit **¶** Marcus. **¶** ter me negabis. **¶** Et scribunt **¶** Barth. et **¶** Mar. **¶** Sic illi petrus. **¶** Etia si oportuerit me mori tecū non te negabo. **¶** Siliter et omes discipuli dixerūt. scz q; vellent sibi astare et nō derelinquere eum. **¶** Et ait **¶** Lucas. **¶** Cū puenisset ad locū. i. cū intrasset ortum cum discipulis suis. qui quidem ortus inquit **¶** Nic. de gor. erat in monte oliuarum iuxta villam gethsemani. ibi. vt scribūt **¶** Barth. et **¶** Mar. ait illis. **¶** Sedere illuc donec vadā illuc. id est aliquātulū longe a vobis et orem. **¶** Et scribit **¶** Marcus q; etiam dixit. **¶** Sed et vos orate. ne ineretis in tentationem. id est ne tentatio vlcima vos superet. sicut postea factum fuit q; superati fuerunt. **¶** Et inquit **¶** Partheus et **¶** Marcus. **¶** q; dominus assump̄to **¶** Petro et duob; filijs **¶** Ietedei. scz **¶** Iacobo et **¶** Iohanne. **¶** et p̄uenit ad **¶** re. inquit **¶** Marcus et **¶** redere. et **¶** Partheus. **¶** contritari et mestus esse. **¶** Leo papa. **¶** ideo mestitudine. **¶** ideo formidine non carebat vt ad euincend; **¶** has huiusmodi perturbaciones non solum sacramento nos susceptionis.

Indice
galy

44

Jesus christi

sed etiā exemplo fortitudinis roboraret. Nam iniusta videret eius ad pa-
tenciam cohortatio cui nulla esset in nostra infirmitate cōmunio. **Q**uā itaq;
ybi caro pariebat non verbi erat pena sed carnis cui? iniurie atq; supplicia
etiā ad impassibile redundabāt vt merito ei dicat illata que ipsius sunt
corpi admissa dicere aplo **S**i em cognouissent nūq; dñm glie crucifixissent
Sti tres discipuli erāt sui secretarij. ideo eos assumpsit. cogitāsq; de hoz
reda z terrēda passione atq; turpissima ac amarissima morte. p quā de pro-
pinquo p cūctis pctōib; z peccatricib; passurus erat. cepit totus tremere
et multum timere. **Q**uod dixit istud verbū **T**ristis est aia mea vsq; ad mortē
Nec tristitia aie xpi fm doctores fuit maxima inter omnes tristitias huz
uis vite. **Q**uam quidem tristitiā xpus dñs assumpsit. fm **H**iero. vt verū
tatem assumpti hominis. pbaret. **N**aturale est em homini timere mortem.
Christus iesus ex naturali hac tristitia assumpta. vere cōtristatus ē. z tan-
to grauius q̄to corpus eius virginē. aptius animē sue fuit habitaculum.
Quod si querit quare dñs tristitabāt. **R**espondēdum breuiter z dicēdum. q̄
duplex fuit tristitia in xpo. s. naturalis z rationalis. fm primam. s. natura-
lem. tristitabāt propter mortem. qz eius sensualitas z humanitas valde hoz-
rebat mortem de proximo sibi imminētē. **S**cōm aliam vero. s. rationalem
non tristitabatur propter mortem. qz fm voluntatem z iudicium rationis
volebat mortem sustinere propter humani generis liberationem. **S**ed fm
Hieronimū fm rationem tristitabāt propter infirma membra sua. videlicet
infelicitatē iudam ac scandalū z ruinam omnīū discipulor. deiectionem
id est perditionem iudeor. z euersionē misere hierusalem quib; misertus z
compassus fuit. **Q**uod possumus addere. qz etiā ideo tristitabāt. qz presciuit
qz moys sua acerbissima z despectissima in multis adhuc obstinatis z ob-
duratis peccatorib; frustrari deberet. **I**deo non dixit. tristis ē anima mea
propter mortem sed vsq; ad mortem. **B**orra. id est tristitia. que est in me
pro perditione impiorum durabit in me donec mortuus fuero. **E**t inquit
ulterius dominus **S**ustinere. id est expectare hic. z vigilare mecum. **S**ub-
audi. sicut boni amici cum amico suo facere debent in mortis necessitate. **E**c-
cesse sit seu auulsus est ab eis. inquit **L**ucas. q̄tum iactus est lapidis. scilicet
ad pedē montis oliueti. **Q**uod positus genibus. **A**lbertus magnus. vt cum
reuerētia orandum esse doceret. procidit. inquit alius euangelista. subaudi
humiliter deuote z reuerenter. super terram in faciem suam. scz benignissimā
ac gloriosissimā. vt humilitatem mentis ostenderet gestu corporis z
orabat. scz patrem suum celestē di. vt scribit **P**at. **P**ater mi. si possibile ē
transat a me calix iste. **L**eo papa. **N**ostre vritur voce nature z caulant
agit trepidationis z fragilitatis humane vt in his que tolleranda sunt z
patientia roborerur z formido pellatur. **D**eniq; cessans hoc ipsum petere
excusato quodammodo nostre infirmitatis metu in quo nobis remanere
non expedit in alium affectum transit z dicit. **V**erū tamen non sicut ego
volo sed sicut tu. **Q**uod iterum si non potest hic calix transire nisi bibant
illum fiat voluntas tua. hec vox capitis salus ē totius corporis. hec vox
omnes fideles instruxit. omnes confessores accendit. omnes martyres
coronauit. **N**am quis mūdi odia. q̄s temptationū turbines. q̄s posset p̄
secutōem sugere terrores nisi xps in oib; z p oib; diceret patri fiat voluntas

Passio domini

tua **D**epulsa itaq; dñs trepidatōe infirmitatis z pfirmata magnanimitate p̄ crucis redijt in sententiā dispōnis eterne z sc̄uicti dyabolo p̄ minissteria iudeoz formā serui nihil pcti h̄tētis obiecit. vt p̄ eū ageret omniū causa in quo solo erat oim natura sine culpa. **S**m Augu. i. fac vt me nō moriente. mors mortis h̄ō redimat. celū aperiatur. **V**idete xps sicut ver⁹ hō mo sm desiderū carnis nolebat mori. si fieri p̄sset de iusticia. qz sensualitas horrebat mortem. **S**ed sm iudiciū rōnis iusticiā patris implere satagebat q̄ vt patere exiebat. **E**t ideo volūtatem suā volūtati patris subiecit di. verūtāmē nō sicut ego volo. **S**or. s. sm humanū affectū. sed sicut tu vis. **E**t nō mea. s. sensualitatis mee volūtas. sed tua fiat. **A**ugu. docet vos luntatē humanā volūtati diuine subijci. **S**equit̄ in textu. **E**t cū surrexisset ab orōne. **A**lterrus magnus. **I**n qua genua flexerat venit gratia solatiōnis z exhortationis ad discipulos suos. z inuenit eos dormientes. **E**t dicit Petro Symon dormis. **Q**uali diceret. **S**ic implem quod promiseras. **N**ō potuisti vna hora mecum vigilare. **Q**uali diceret. **Q**ui vna hora non potes vigilare mecum. quid tūc presumis de te q̄ mori mecum promittis. **N**on tantum feruorem ostendis facto quātum verbo. **D**icit glosa inter linearis. quia p̄ ceteris erat gloriatus. p̄ ceteris etiam erat increpand⁹. **C**hristus aut̄ agnoscens eorum omniū fragilitatem. exhortatus est eos dicens. **V**igilate z orate. vt non intretis in temptationē. id est vt non succumbatis a temptatione de proximo imminente. videlz ne per consensum vel opus. in peccatum mortale labemini. ne me negetis. ne a me fugiatis. vt postea factum fuit. **E**t ideo subdit causam. scilicet quare deberent vigilare z orare dicens. **S**piritus quidem promptus est. scilz ad dicendum q̄ estis parati pro me mori. caro autem infirma. scilicet ad sustinendum imminentem temptationem. **H**oc autem dixit christus iesus. inquit **L**y⁹ ra. quia apostoli dixerant ex magno spiritu prius mortem subire q̄ ipsum negare. cuius tamen contrarium fecerunt impulsu carnali timore. **I**terum secundo abiit z orauit dicens. **P**ater mi. si non potest hic calix transire n̄t̄ si bibam illum. fiat voluntas tua. **Q**uali diceret. **S**i non potest genus hui⁹ manuum aliter redimi nisi per mortem meam. non mea sed tua voluntas fiat. **S**ed ex hoc posset aliquis dubitare z querere. an fuerit possibilis alius modus liberationis nostre q̄ per passionem christi. **A**d quod breuiter respondendum z dicendum sm q̄ dicit sanctus **T**homas in tertia parte summe. q. xlvi. **A**liquid potest dici possibile vel impossibile dupliciter. **U**no modo simpliciter z absolute. **A**lio modo ex suppositione. **S**impliciter igitur z absolute loquendo possibile fuit deo. alio modo hominem liberare q̄ per passionem christi. quia non est impossibile apud deum omne verbum. id est factū. vt dicit **L**y. i. **S**ed ex aliqua suppositione facta fuit impossibile. quia enim impossibile est dei prescientiā falli z eius voluntatem sine dispositionem cassari. supposita prescientiā z preordinatione dei de passione christi. nō erat simul possibile xpm non pati. z hominē alio modo q̄ per eius passionē liberari. **E**t est eadē ratio. inquit **T**homas. de omnibus his que sunt p̄scita z p̄ordinata a deo. **N**ec **T**homas. **S**equit̄. **E**t venientes ad discipulos suos. z inuenit eos. scz secundo dormientes. p̄ tristitia. **E**rat em oculi eoz grauati. scz somno p̄ vigiliāz longitudine z tristitia magnitudine. **E**t ideo ignorabant qd ruderent ei. **E**t relictis illis

Iesu christi

trez abste. 2 orauit terció eundé sermoné. scz quem prius dixerat 2 orauit
rat Aug^o. 2 glo. **Matth. xvi. dicit.** Oravit tribz vicibz dominus. vt de
preteritis peccatis veniam. 2 a p'sentibz malis tutelam. 2 a futuris periculis
cautelam oremus. 2 vt omnem orónem ad patrem 2 filium 2 spiritú
sanctum dirigamus. **Et cum xp'us oraret 2 anxietetur.** apparuit ei. inq
quit **Lucas.** Angelus de celo. **Lyra.** visione corporali in specie humana
gaudens. inq^t **Albertus magnus.** de reparatione angelice ruine. In finis
sum gaudiú fuit eis. scz beatis angelis de peccatoz reparatione. confor
rans eum. **Sorra et Dugo.** id est ad modú confortantis se habens. scz ad
assistendo per modú seruientis. vel forte verba consolatoria dicendo. **Et**
factú fuit. vt inquit **Lyra.** ad confirmandú fidem discipuloz. q^o xp'us ielus
maior sit angelis ratione deitatis. **Per hoc etiá inquit Lyra.** ostenditur
q^o in eo erat vera humanitas q^o confortabat contra tristitiá insurgenté in par
te sensitua ex apprehensione mortis imminetis. **Et nota q^o Dugo inquit**
super **Lucam.** Quáuis xp'us verus homo esset nulla tamen egebat p'sola
tione angelica vel humana. sed totú factú est propter nos. **Propter nos**
em tristis fuit. 2 propter nostram instructioné consolatus. vt p hoc scia
mus q^o tribulatis p christo non deest diuina consolatio. **Hec ille.** Vel fm
quosdam vt dicit **Theophilus.** Ista angeli confortatio fuit christi glorifi
cario. Dicebat em angelus glorificas eú. **Onie tua e virtus. tu potes co**
tra morté 2 infernú genus humanum liberare. 2 silia. **Post hoc dicit sc'us**
Lucas. **Et factus in agonia.** i. anxietate 2 reluctatione certaminis inter
sensualitatem 2 ratione. yn der doytz noyt. **Sensualitas em timebat mor**
té 2 volebat nō mori. **Ratio aut volebat mori pro salute generis humani**
Et sic prolixius orabat. **Ex quo parz.** inquit. **Sorra.** mentis eius mira
bilis constantia. quia in tanta necessitate 2 anxietate prolixius deo vaca
bat. ostendens per hoc. vt **Lyra** dicit. q^o in maiori necessitate magis de
bet homo orationi insistere. **Sequitur in Luca.** **Et factus est sudor eius**
scz christi iesu. sicut gurte sanguinis decurrentis in terram. **Et hoc sic elu**
cescat. **Cum em dominus in monte oliueti prolixius oraret.** cor eius san
ctissimú adeo inflāmbat 2 totú corpus suú dignissimú ac innocentissimú
ex orandi seruoze 2 amore excessiuo. 2 ardentissimo desiderio. quo estua
uit pati 2 mori pro nostra salute 2 redemptione. 2 ex vehemēti anxietate.
quā eius humanitas habebat erga morté. atq; forti reluctatōe 2 certami
ne sensualitatis 2 humani timoris morté maxime horrescētis. 2 aduersus
morté certantis. vt apris poris sui purissimi 2 sanctissimi corpis sudor fer
uētissimus rubicūdu 2 sanguine^o eripēs 2 effluēs vsq; ad terrā abūdā
ter guttatimq; largissime decurreret. 2 in tāra abūdātia. inq^t **Bern.** q^o oēs
locū orōis irrigabat. **Et h factú e ex spēali dñi voluntate p hūani g's salute**
q^o ei sensualitas pmittēbat pati. illd qd e sibi ppriū. ita q^o diuinas ex spēali
xp'i voluntate ei passionē nō mitigauit. aut ipediuit. alias ei xp'us nihil pati
potuissz. **Sudauit ar nō simplicē sudorē. s; sudorē mixtū sanguie.** vt dicūt
doctores diuini. qz xp'us tā subtil' fuit pplexōis. 2 sudor tā vehemēs q^o i ex
tu p poros tingebatur sanguine. **Eundemq; sanguinem dr Albertus**
sup **Lucam.** **Angustia de ipis venis extollerat.** 2 multe inquit fue
runt gurte. subaudi. rubicunde et sanguinee. que per vestes quas ha
ba

Da uij

Passio domini

buſe ad terram diſtillauerunt. **O** cōſidera hic purum cor ⁊ fidelis chriſtiani
ne. quanta q̄ amara ⁊ q̄ anxia fuit paſſio ⁊ mors tui redemptoris cui⁹
ſola imaginatio tantū naturā immutauit. q̄ pre uehementi anguſtia ſu⁹
dor em̄ ſanguineum ſudauit. **E**t idē ſudor rubicūdus ⁊ ſanguineus in
illa hora mēbra ſua tam copioſe p̄fudit. q̄ iam nō diſtillabat. ſed vt p̄miſſ⁹
ſum eſt vſq; ad terram abundanter guttatimq; largiſſime decurrebat.
Ubi Bonauentura in ſuo planctu exclamat. **C**ōtremiſce ⁊ ſcinde cor me⁹
um miſere. ⁊ ſanguineis lacrymis madefce. q̄ ecce creator meus ſanguis
neſ ſudore pro me perfundit. nec leui quidem. ſed decurrente in terram.
Inſpice ergo anxietatem mitiſſimi ieſu. qua angebat cum totū corpus eſt
omni parte ſanguineo ſudore manaret. **A**d hūc ſuauiſſimi ſudoris balt⁹
mun. egoris. p̄ficium medicā dō feſtina. ne tardaueris. **U**nde Anſelm⁹
quēlter fidelem hortat dicens. **Q**uid ſtas. **A**ccurre ⁊ ſuauiſſimas iſtas
guttas lamte. ſubaudi. meditando deuote. **E**t ſubdit. **N**oli tu dormire
cum Petro. ne merearis audire. **S**ic non potuiſti vna hora vigilare me⁹
cum. **T**unc. ſc̄z poſt tertiam orationem venit. ſc̄z tertio ad diſcipulos ſu⁹
os quaſi compatiendo eis propter temptacionem eis de proximo imminē
nentem dicit illis. **D**ormite iam ⁊ quieſcite. **Q**uaſi diceret. **I**am modicū
potēſtis quieſcere. tamen pro illo modico quo poteritis facite. **C**onſiderē
rare hic magnam in chriſto domino pietatem. qui q̄to magis appropin
quauit ad mortem. tanto magis oſtendit cordis benignitatem ⁊ dulces
dinem. **E**t cum paululum quieuiſſent. poſtea cum ſciebat Judam appropi
nquantem dixit eis. **S**ufficit. **A**lbertus. tantum quieuiſſe. venit hora.
Albertus. mee traditionis ⁊ veſtre diſperſionis. **E**cce filius hominis.
Albertus. in natura quam communem habet cum homine. tradetur in
manus. **A**lbertus. hoc eſt in poteſtatem peccatorum qui peccabunt in ip
ſum. **S**urgite. ſc̄z a ſomno. eamus. **A**lbertus. obuiam proditori. vt omnes
ſciant q̄ voluntarie me offero paſſioni. **E**cce appropinquabit qui me traſ
det. **Q**uaſi diceret. **N**olo me abſcondere ab eo. nec cum fugere. q̄uis te
ne poſſem. ſed volo ſibi obuiare. vt cognoſcatis me voluntarie capi ⁊ mor
ri. **E**t adhuc eo loquente. ſc̄z ieſu cum diſcipulis ſuis. **E**cce Judas prodi
tor venit in ortum cum magna multitudine armatorum. cum gladijs ⁊
fuſtib. laternis ⁊ facib. accenſis. quia iam nox erat. vnde venerunt cum lu
minib. vt viderent melius ad ligandum ⁊ capiendum ieſum. **E**t quidā
gloſator ſuper Johan. dicit ad comprehensionē xp̄i ⁊ gentiles ⁊ iudei con
uenerunt. **E**iſdem cōprehenſorib. dederat iudas traditor ſignū dicens.
Quemcumq; oſculatus fuero ipſe eſt. **A**lbertus. quia ſc̄uit q̄ oſculum pa
cis ille qui venerat pacem facere nulli negaret. tenete eum. ⁊ ducite eum
caute. videlicet. ne vobis euadar. **H**oc ideo faciebat ne pro ieſu caperent
Jacobum alphei. qui erat valde ſimilis chriſto in facie propter quod diceb
atur ſpecialiter frater domini. vt **L**yra dicit. **E**t antecedebat eos. ſcilicet
Judas proditor. inimicos xp̄i magiſtri ⁊ domini ſui. **I**n quo oſtendit ſua
magna malicia. q̄ magiſtrum ſuum qui tot documenta amoris ⁊ vite ſibi
dederat. cuius diſcipulus iudas erat. ⁊ tot ei beneficia impenderat. ſc̄z
rim vili pro precio vendebat. ſcilicet. triginta argenteis. eodem precio pro
quo **I**oſeph venditus eſt a fratribus ſuis. vt habetur. **G**enetiſ. xxxv.

Jesus christi

Ueo papa Videte fr̄es ⁊ diligēter inspiciete que germina ⁊ q̄les fructus
de auaricie stirpe nascūt. Quā merito aplūs radice ē maloz oim defini
uit qz nullū p̄c̄m sine cupiditate ꝓmittit ⁊ ois illicite appetit illi auaricia
ē moribz. Amoz pecunie vtilis ē ois affectoz aia lucri cupida etiā p̄ exiguo
perire nō metuit Nullūqz ē iusticie in illo corde vestigiū in q̄ sibi auaricia fe
cit habitaculū. Hoc p̄fidus iudas inebriatus veno dū sitit lucrū puenit
ad laqueū ⁊ tā stulte impi⁹ fuit vt triginta argēteis dñm videret ⁊ mḡm
In v̄ditiōe enim Ioseph p̄figurata fuit v̄ditiō xp̄i. Sequit̄ in Iohan
ne Iesus itaqz sciens oia q̄ v̄tura erant sup̄ eū. volūtarie ꝓcessit eis obui
am. ⁊ dixit ad eos. s. ad iuda ⁊ suos sibi occurrētes. Quē q̄ritis. Et respon
derūt ei Iesum nazarenū. Dicit eis iesus dñs noster Ego sum. Ecce signū
volūtarie passionis. qz nō solū eos expectauit. nec solū eis obuiuit. sed ⁊
seip̄m eis manifestauit. qd̄ nisi fecisset nec Iudas q̄ cū ipsis stabat nec ali
qs̄ eoz eum agnouisset. Et h̄ factū ē p̄tute diuina. vt in q̄ Lyra. Hoc eti
am manifestus inuit p̄ h̄ qd̄ sub d̄it. vt q̄ dixit eis Ego sum. abierūt res
trorsum. s. Iudas traditor ⁊ alij. ⁊ ceciderūt. s. resupini in terram. In q̄ app
paret. fm̄ Cris. qz nō solū eum cōprehēdere nō potuerūt nolentē. s. nec vi
dere in medio existēte nisi ip̄e cōcederet. Vult etiā Cris. qz ip̄os ꝓcussit
acrisi. i. pena cecitatis. qua q̄s rē corā se positā aptis oculis videre nequit.
Et ideo xp̄s dñs p̄ hoc oñdit suā magnā diuinā p̄tute ⁊ oipotētiā qz vnū
to p̄bo hostes suos ꝓstrauerit in terrā. ⁊ si mille milia fuissent eū cape nō
potuissent nisi voluissent ⁊ eis licentiam dedisset. Hoc etiam fecit dñs ideo
vt q̄tum in se esset daret Iude ⁊ alijs ꝓuersionis materiā. viso sue potētie
miraculo. Post h̄. vt d̄t Ambro. ꝓmisit eos dñs surgere ⁊ stās immotus in
loco suo itez. s. interrogando dixit eis Quē q̄ritis Illi aut̄ itez respōde
rūt ⁊ dixerūt Iesum nazarenū. Iterato interrogauit eos dñs signanter ꝓ
pter duo. Primo ꝓpter ostensionem sue potētie. Sc̄dyt q̄tum in se erat da
ret eis materiā ꝓuersionis ⁊ cessionis a pctō. Et sic tandem ꝓstqz in malicia
ꝓmāserūt. ⁊ se recognoscere nolentibz. copiā se capiēdi tribuit. Rūdit̄ dixit
Dixi vobis prius qz ego sum. Et fm̄ Rabanū. vltimo addidit. Si q̄ me q̄
ritis sinire hos abire. Hoc ip̄eratiue dixit ⁊ ꝓcepit. s. vt suos discipulos nō
ꝓaperet. Quasi d̄t. Sic vobis potestate me capiēdi indulgeo. vt nō habeat̄
potestate meos discipulos molestā d̄t. Sequit̄ in Luca. Tūc Iudas appo
p̄inquauit Iesu. Forā. s. corpe q̄ de longe erat mēre. vt oscular̄ eū. Et Je
sus dixit illi. Parh. Amice ad qd̄ venisti. Quasi d̄t. O iuda lz̄ me tradide
ris. lz̄ turbā h̄ac ad meā p̄ditōem ꝓgregaueris. age adhuc penitētiā. ⁊
paratus sum te recipere ad meā gratiā ⁊ amicitiā. Et ille. s. durus ⁊ ob
stinatus in suo fallo ⁊ infideli corde. ꝓfestim accedes ad Iesum sicut lup⁹
ad agnū. ⁊ brachia sua aperies saluauit eū dicēs. Ave rabbi. Et oscular̄
est eū. Cris. in omel. Labia dñi osculabat. In q̄ apparet. vt Lyra d̄t. maxi
ma Christi māsuertudo. qz nō negauit osculi suo p̄ditori. O qz falsa ample
xatio. qz falsa osculatio. ⁊ qz falsa saluatio hec fuit. Amplexatus ē eū quez
volebat relinquere. Oscularus ē eū quez volebat tradere. saluauit eū quez
volebat occidere. i. in mortē dare. Mansuetissimus aut̄ dñs tante fuit hui⁹
militatis. qz neqz rusticitate sibi dixit. neqz iniuriā ei fecit. s. cū magna ten
gnitate eū recepit d̄t. Amice ad qd̄ venisti. For. Nō qz dñs ignorat. sed

g auaricie

figu

Amice

Passio domini

vt eum ad considerandū finē euentus induceret. **D**ñs autē videns consummationem
marā eius maliciāz peccm̄ eius manifestū. terruit eū immanitate criminis
Et dixit illi vt inquit **Lucas** **J**uda. osculo. i. osculi signo filium hoīs tradis
id est in signo charitatis facis. p̄ditorem z homicidiū dādo me in mortē
Et dicit **Barth.** **T**ūc accesserūt z manus iniecerūt. s̄. y. wozffen vzeuelich
hēnde. in Iesum z tenuerūt eum. **P**ost osculū z quando x̄ps p̄misit z ca
pi voluit. **L**eo p̄. ip̄a. **N**ō posset sanguis x̄pi preciiu credētū fieri si redem̄
pro se nō suerit p̄phēdi. admisit in se impioz manus z cohibita est po
tentia deitatis vt perueniret ad gl̄iam passionis. tūc peccatores z hostes
Christi accesserūt sicut lupi ad agnū. nō vnus. sed vnanimiter simul impe
tuose z terribiliter. **E**t manus sacrilegas iniecerūt in eum. oīm saluatozē
z liberatozē in debite z irreuerēter. z tenuerūt eum captiue iniuste z for
titer. nō s̄m diuinitatē sed humanitatē. **L**eo papa. **I**rruerūt in lumē ve
rū filij tenebrāz. z vtētes faculis atq; laternis nō euaserūt infidelitatis sue
noctem qz nō intellexerūt lucis auctozē. **O**cupabāt paratū teneri z tra
hūnt volētem trahi. **Q**ui si vellet obniti nihil qdem in iniuriā eius impie
manus possent. s̄. mūdī redemptio retardaret z nullū saluaret illesus q. p̄
oīm erat salute morturus. qz sic fieri elegit. **M**odus dicit **Joh.** xvij. **C**os
hoīs ergo. i. turba vel multitudo militū in vna societate p̄stituta. z tribu
nus. i. capitaneus eoz vel superior q̄ ipsis p̄erat. illi erant gentiles z minist̄
ri iudeoz. isti erant iudei comprehendētes **I**esum. subaudi. quasi malefici
cum z morte dignum. **Q**ui tamē nunq; fecerat malū. z ligauerunt eū. **T**a
les em̄ digni morte p̄sentabant iu diab̄ ligari. vt dicit **glo.** **S**ed nūqd̄ mol
liter innocentissimū z piissimū dñm impiissimoz ministri ligauerūt. **C**redē
dum est q̄ nō. sed durissime tanq; latronis pessimi manus z nimis exost. q̄
nis ip̄e in nullo obstitere. nec in aliquo obloqueret. s̄. tanq; agnus mans
suet̄ duci se p̄mitteret. **I**te qz sciebant ministri quanto turpius z quam
durius **C**hristum tractarent tanto plus suis dominis placerent. **I**tem dicit
qz imposuerunt cathenam collo suo z ligauerūt sanctissimas manus suas
vt **Bern.** inquit in p̄templationib; subaudi. durissime. **I**tem fortiter ligau
erunt eum. ne eis euadere z aufugere posset. qz in hoc fuerunt moniti a
Juda dicente eis. tenere eum z ducite caute. **A**tertus. ne de manibus ves
tris arte nigromantica elabatur. **V**identib; autem discipulis qz **C**hristus
captus erat non fugerunt. sed venerunt ad adiuuandum eum dicentes. vt
Lucas scribit. **D**omine si percutimus. **B**orra. id est si permittis vt per
cutiamus in gladio. **E**t anteq; **C**hristus responsum daret discipulis **P**et
rus qui erat ardentior ceteris. euaginato gladio amputauit seruo **C**ay
phe qui vocabatur **Malchus** auriculam dexteram. **V**olebat autem eum
plus lesisse. si forte non cessisset cum capite. **T**unc ait **I**esus **P**etro. vt **Jos**
hannes dicit. **C**alicem quem dedit mihi pater. non bibā illum. **Q**uasi dis
c̄. s̄m **L**yr̄am. passionem quam ordinauit pater celestis ad salutem hui
mani generis de teo patienter tolerare. **M**itte gladium tuū in vaginam.
Et subdit dominus. vt **Barth.** scribit. **O**mnes enim qui acceperunt gla
dium. id est temere. indebite. et propria auctoritate contra proximum ex
traxerint. gladio peribunt. id est incident in gladium eterne maledictio
nis. **I**n putas. quia non possum rogare patrem meum z exhibebit mihi

de ligatione et
mpti

Jesus christi

no plus q̄. duodecim legiones angeloz. Regio vna p̄tinet sex milia. sex
centos. sexaginta sex. Eduertēdum tamen. vt inqt̄ **Lyra**. q̄ x̄ps nō d̄t hoc p̄
pter s̄ q̄ idigeret auxilio āgeloz. s̄ magis ecouerſo ip̄i indiget suo auxilio
sed vt ondat q̄ multis & plurib; modis poterat euadere. Ideo ip̄e sub iur
fir di. Q̄no ergo implebunt̄ scripture di. q̄ sic oportet fieri. Et subdit **fra**
Luc. **S**imite vsq; huc. quasi di. fm̄ **Ly.** Non moueat vos quod est futu
rum. q̄ p̄mittendi sunt vt me p̄prehēdant & impleant ea q̄ de me scripta
sunt. Et cum tetigisset. inqt̄ **Lu.** auriculā eius sanauit eū. subaudi. in p̄sen
tia oim; q̄ nobis in exemplum noluit aliquem p̄ter se ledi. vt & nos fm̄
ap̄lm̄ nō malum pro malo. sed bonum p̄ malo red damus. **I**bi etiam not
tandum q̄ quidam deuotus dñice passionis contemplatoz scribit & alle
gat **Bern.** hoc dicere. q̄ prostrauerunt **Jesus** durissime sup̄ terram. sicut
ip̄e prostrauerat eos. & appodauerunt super pectus eius & spuerūt in faci
em eius. & durissime strinxerūt collum eius. & ligauerunt manus eius ad
inuicem. Et fm̄ ipsum. s̄. **Bern.** tantum eum anxietate mortis defluebat per toram faciem
eius & os suū. & ex sputis iudeoz. quib; illiens fuit in genis. ac etiam ex col
li eius p̄strictione omnino suffocatus fuisset nisi diuina virtus eum ad vl
teriora. p̄ nobis toleranda referuasset. In illa hora dixit dñs sc̄z mansuete
et pie turbis id est armatis. eum circumstantib; **T**ancq; ad latronem existis
eum gladijs & fustib; & lignis comprehendere me. cum tñ quoridie apud
vos eram. docens in temploz non me tenuistis. Quasi dicat. tunc nolē
bam. sed nec nunc poteris me capere nisi permitterem & sponte vestris ma
nibus me subijcerem. Et subdit **christus dominus**. vt **Lucas** scribit. **S**
hec est hora vestra **Lyra**. id est vobis concessa ad me comprehendenduz.
et potestas tenebrarum. **Albertus**. Hoc est. principis tenebrarum. **Lyra**.
quia dyabolus tenebrarum princeps eos ad hoc incitabat. Et dicit **Ma**
thaeus & **Marcus**. Hoc autem totum factum est vt implectur̄ scripture
prophetarum. **Lyra**. quia scriptum erat de eo q̄ tractaretur sicut malefa
ctor et latro. **Cryostom.** Quando tentus est dominus permanserunt.
quando autem locutus est hec ad turbas fugerunt. Unde duo euangeli
liste **Matheus** & **Marcus** scribunt di. **Tunc**. **Corra**. scilz in necessitate
maiori. discipuli omnes relicto eo. id est **christo** magistro suo. **Corra**. inter
manus hostilis populi. fugerunt. **Lyra**. timore perterriti. **Beda**. Imple
tus est sermo domini quo dixerat. q̄ omnes discipuli scandalizarentur in
illo. in ista nocte. Hoc erat specialis dolor & pena **Christo**. De illo enim in
ter omnes dolores specialiter conqueritur. vt **Job** decimonono. in perso
na eius dicitur. **F**ratres mei elongauerunt a me & noti mei quasi alieni re
cesserunt a me. Nam omnes corporaliter & spiritualiter fugerunt ab eo et
cecidērunt de fide. preter. **Mariam** matrem eius mestissimam. q̄ fides
semper in corde eius virgineo ardebat nūq; extrinca. Et in huius signum
atq; memoriā in maruinis oēs cādele istis trib; dieb; extinguunt. depra
vna **Sichabemus** qualiter x̄ps dñs pro nobis tentus & captus est. Et sic
ps primum principale.